

V. Zakaj oddajajo rastline kislic iz ogelne kisline nazaj zraku?

O. Zato, ker zadostuje kislic v vodi za napravo moševine, skroba, žlezeca in sladkorja; kar ga pa ne porabijo, in ga imajo preveč, ter ga izhlapijo.

V. Zakaj pa rastline ne porabijo vso ogelno kislino, katero vedno iz zraka v se serkajo?

O. Zato, ker se porabljena ogelna kislina v zraku vedno z novo nadomestuje, in sicer: 1. z ogelno kislino, katero po dihanji ljudje in živali neprenehoma ves čas iz pljuč dihaajo; 2. vsled sožiganja derv, ogelja, šote itd., kjer se tako ogele, katerega ne manjka v omenjenih snovah pri sožiganji na zraku s kislecem v ogelno kislino spoji, enako kosu ogelja, katerega sožgemo; 3. iz sognjitihi živali in rastlin, kajti trohnenje se primerja počasnemu zgorjenju, pri katerem se v snovah bivajoči ogele spremeni v ogelno kislino.

V. Iz tega, kar ste mi sedaj povedali, se mi zdi, kakor da bi rekli, da živali in rastline druga drugi pogojno služijo k življenju?

O. Sej to je tudi tako; živali namreč napravljajo rastlinam toliko potrebno ogelno kislino, in iz ogelca in vodé pa rastline delajo močic, sladkor, kateri pa rastlinam za živež služi.

V. Ktere pervine pa sestavljajo mast, olje in smolo?

O. Tudi jih sestavlja ogele, vodenec in kislic, samo da imajo dosti manj kislica od skroba in sladkorja.

V. Iz česa pa je beljak, klejevina in sirnina?

O. Te so iz kisleca, ogelca, vodenca in dušeca, ki je namešan z nekoliko žveplom in fosforom. V razloček imenujemo te „kislica navzeta“ od prejšnjih „kislica prosta“ telesa.

V. Ali dobé rastline vse pervine, iz katerih „kislica navzete“ rastlinske snove (beljak, sirnina, klejevina) so iz zraka?

O. Ne; iz zraka dobivajo rastline le ogelca, vodenca in kislica; žvepla, fosfora, kakor tudi večidel dušca pa dobivajo iz zemlje. Razvidno je tedaj iz tega, kako važno in potrebno je, da zemljo gnojimo, ter tako rastlinam v njem dajemo potrebnih snov.

(Prih. dalje.)

Iz soglasja.

Ker sem od sedmičnih soglasov že v priliki pisal in njih mnogótero rabo z zgledi pojasnil, naj povem še o nekih soglasih, katerim se pravi „mali sedmični soglasi“. Prav za prav bi se moglo reči jim „enharmonični“ soglasi, kajti namen omenjenih soglasov ni oni, katerega imajo velike sedmice. Spadajo zgolj v „moll“ glas, toda, ker

se v muziki rabi mnogo različnosti in skladatelji mnogokrat dajajo skladbam posebni značaj, torej se tudi taki soglasi po mnogih sredstvih izpeljujejo v „dur“.

V zgledu je soglas iz glasek: Cis, E, G, B. Vsak teh štirih glasev pa se more preminjati in sicer; Cis, pri a in b (glej zgled) z Des; E pri b z Fes; G pri c z dvojim Fis; in slednjič B pri c in d z Ais. Na ta način nastane pri vsaki premembi nov soglas, kateri spada k drugemu zvuku (Tonleiter). Pervi soglas v zgledu spada k D-moll; tisti pri a, k F-moll; pri b, k As-moll, pri c, k Gis-moll in pri d, k H-moll. Ti soglasi so samo trije, in sicer: C, Dis, Fis, A; Cis, E, G, B in, D, F, Gis, H.

V akroamatičnem redu bi jih bilo, (to je, vseh izpeljanih) 12.

1. C, Dis, Fis, A.	7. Fis, A, C, Dis.
2. Cis, E, G, B.	8. G, B, Cis, E.
3. D, F, Gis, H.	9. Gis, H, D, F.
4. Dis, Fis, A, C.	10. A, C, Dis, Fis.
5. E, G, B, Cis.	11. B, Cis, E, G.
6. F, Gis, H, D.	12. H, D, F, Gis.

Ako se po zgor rečenem načertu posamesne glaske preminjajo, dobiva se taka množina soglasov, in toliko različnih poti do tujih (oddaljenih) zvukov, da moramo kar stermeti. Od tod pride, da se nam kompozicije včasih tako zdijo nerazložljive; pa vendar drugega čudnega nimajo, kakor ravno premeteni „enharmonični“ soglas v raznih spremenih. Vse to pa moramo pripisovati le znajdbi glasovira in veličastnih orgel, kajti le ta dva „inštrumenta“ sta najdlja pot do enharmonike, kjer vsaka „tasta“ ima več imen. Kako se godi izpeljava „enharmoničnih“ soglasov v bližnje in daljne zvuke, bom povedal drugikrat.

Z g l e d.

Feigel.